

1934 febr. 17.

Budapest újonnan feltárt gyógyforrásai.

A fürdőgyógyászatban általános tapasztalat, hogy rendszerint a nagyközönség a kezdeményező és a gyakorlati alkalmazás messze megelőzi a szabatos tudományos meghatározásokat. Fokozott mértékben áll ez Budapestre. Gyógyvizeti ősidők óta — már a keltáknál és a rómaiaknál is — nagy becsben állottak, de csak a legutóbbi évtizedekben kerültek pontos vegyi vizsgálat és ellenőrző klinikai megfigyelés alá.

Alig van Európában gyógyhely, amely oly nagytömegű és változatos összetételű forrásokban bővelkednék, mint Budapest. A nyolcvannál több hőforrás és mintegy négyszáz keserűvizkut *összesen hatvanmillió liter gyógyvizet szolgáltat napjában*. Ebből 21 millió kifejezetten hév víz (40—73° C), 30 millió langyos (20—40°), a többi hideg- és keserű víz.

Ezeket a gyógyvizeket hosszú századokon keresztül csakis külsőleg, fürdők céljára használták és csak újabban derült ki, hogy egyrészt ivókurákra is igen alkalmas. Mostanában azonban arra is törekcsenek, hogy azt az eleven erőt, amelyet a föld mélyéből fakadó forró víztömeg képvisel, technikai célokra is felhasználják. Külföldön többhelyütt azzal fűtik már a gyógyszálló- és fürdőépületeket.

A Gellérthegy tövében fakadó forrásokat mostanában tisztítani kellett. A székesfőváros illetékes ügyosztálya felhasználta ezt az alkalmat arra, hogy egyidejűleg próbafúrásokat kíséreljen meg olyan helyeken, ahol a geológusok megállapítása szerint remény van magashőfoku víz nyérésére, anélkül, hogy ezzel a régi források vízhozadéka csökkenne.

Manapság már nem akadnak gyógyforrásokra olyan körülmények között, mint a régi mesékben, hogy a sebesült szarvas vagy más beteg állat fürdőzése hívta föl azokra az emberek figyelmét. *Pávai-Vajna* főgeológus vezetése alatt három helyen végezték a furásokat, még pedig igen meglepő és örvendetes eredménnyel. Az eredeti terv — fűtésre alkalmas hőenergia nyérése — nem sikerült ugyan, amennyiben az előtörő vizek hőfoka nem közelíti meg a hetven fokot, hanem csak 41—45° között ingadozik. De éppen ez a körülmény óriási előnyt jelent fürdő- és ivókúra szempontjából. Amíg használatra kerülnek, maguktól is lehűlnek az éppen kívánatos hőfokra és nem kell őket közönséges hidegvízzel keverni, ami szerencsés vegyi összetételüket megváltoztatná.

A vegyivizsgálat mutatta, hogy mindhárom hasonlatos a Rudas-forrásokhoz vezető vizéhez: a *Hungária*-forráshoz. A *kénés, alkáliás földes-mészes gyógyvizekhez* tartoznak tehát, de — bár mindnyájan egy közös nagy földalatti medencéből erednek — mindegyik egy-egy különleges egyéniség. Ez azzal magyarázható, hogy mindegyik másfajta kőzeteken keresztül jut felszínre. Az *„Attila”-forrás* gazdagabb kénben és lithiumban, a *Juventus-forrás* pedig annyira felülmulja a többieket rádium-tartalomban, hogy ezzel egészen újfajta és rendkívül értékes gyógytényezőnek bizonyult. A harmadik, a *Parkforrás* a leggyengébb és egyelőre csak egy szökőkút táplálására szolgál.

A *Hungária*- és *Attila*-forrás vizét csak ivókúra, a *Juventus*-forrást pedig ivó- és fürdőkúra alakjában használják. Sőt azt tervezik, hogy bevezetik a *Rákóczi*-forrásnál levő természetes sziklabarlangba és ott egy *kénés-rádiumemanációs inhalatóriumot* létesítenek reuma, valamint légzőszervi hurutokban szenvedők részére.

Az említett források vize sokféle megbetegedés gyógyítására alkalmas. Magas mésztartalmuknál fogva jól beválnak ott, ahol a szervezetnek fokozottan van szüksége mészre; tehát fiatal anyáknál, nővésben levő gyermekeknél, csalánkiütés, bőrvizenyő, szénanátha, asztma eseteiben. Azonkívül a légzőszervek hurutjainál. A hevenyalakoknál, amelyek bő váladéktermeléssel és könnyű kikövéssel járnak, a *Hungária*-forrás alkalmasabb, a nehezen felszakadó váladékot termelő, renyhébb hurutoknál pedig a kénben gazdagabb *Attila*- és *Juventus*-forrás.

Hasonlóképpen alkalmas a *Hungária*-forrás jó eredménnyel olyan gyomor- és bélhurutoknál, amelyek *gyomorsavtúltengéssel* járnak, míg a *savhiány*nyal járó eseteknél az *Attila*-, fertőzőesés bélhurutoknál pedig a *Juventus*-forrás jóhatású. Használatosak azonkívül hólyaghurut és vesekőnél is, epekő esetén azonban karlsbadi sóval való keverés szükséges.

Magas rádiumtartalmánál fogva különleges helyet foglal el a *Juventus*-forrás. Sikeresen alkalmazható testi és lelki kimerültségnél, vérszegénység, lábadozás, magas vérnyomás, korai öregedés, gerincagyi bajok, reuma és köszvény eseteinél.

Már ebből a rövid áttekintésből is megállapítható, hogy sem fürdő-, sem ivókurához nem szabad csak úgy taláalomra hozzáfogni, hanem annak tervezetét mindig gondos mérlegelés alapján kell összeállítani. Nagyon helyes tehát az a most már mindjobban elismert szabály, hogy minden kurát legalább is egyszeri orvosi vizsgálat előzzen meg. Ez annál inkább szükséges, mert fennforoghat akárhányszor oly állapot is (például: tüdő-, szív-, vesebaj bizonyos változata), amelynél a kúra megtartása egyáltalában nem engedhető meg.

Budapesten tartanak téli kurákat is. De néhány hét múlva kezdődik az igazi évad és a gyógyulást kereső betegeket most még az említett újabb gyógykincsek is várják. El kell ismerni, hogy ez már a céltudatos hatóságai intézkedéseknek köszönhető. Bár valószínűleg még mihamarább a többi igéret is: a *reumakórház* és *olcsó gyógyszálló*, a *tabáni disz-sétány*, egy külön *kurszalón* és sok más. Ezek mind nagyon jól gyümölcsöző befektetésnek bizonyulnának és fővárosunk elfoglalhatná végre azt a helyet, amelyet a sors kegye bő ajándékaival számára kijelölt *igazi, nagyszabású fürdővárossá* válnék.

Dr. Révai Izor.